

Colofon

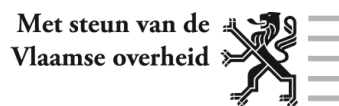
Auteur

Nina De Paepe, stafmedewerker VAD

Verantwoordelijke uitgever

F. Matthys, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

© 2014

VAD, Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen vzw

Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | F 02 423 03 34 | vad@vad.be | www.vad.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van VAD.

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	SEM-J	4
2.1.	Oorsprong en aanpassing.....	4
2.2.	Opbouw	4
2.3.	Scoren.....	5
	Scoren van problematisch gebruik	5
	Scoren aanvullende schalen psychosociale indicatoren en beginleeftijd	5
3.	Onbewerkte database	6
3.1.	Personalia	6
4.	Analyse van de betrouwbare resultaten	8
4.1.	Personalia	8
4.2.	Schaalscore probleemernst.....	9
4.3.	Schaalscore gebruiksgeschiedenis.....	11
4.4.	Eindresultaat: score op problematisch gebruik	13
4.5.	Aanvullende schaal: beginleeftijd	14
4.6.	Aanvullende schaal psychosociale indicatoren	15
5.	Conclusies.....	16

SEM-J in cijfers

1. Inleiding

De SEM-J maakt een ernstinschatting van het middelengebruik van een jongere en van de nood aan verdere alcohol- en drugspecifieke begeleiding. Het instrument is bedoeld voor jongeren tussen 12 en 18 jaar in bijzondere jeugdzorg en centra voor leerlingenbegeleiding. Ook in andere individuele begeleidingssettings, bijvoorbeeld de jongerenadviescentra, is het bruikbaar.

Met de SEM-J kunnen subjectieve signalen en indrukken in zekere mate geobjectiveerd worden en kan een globaal plaatje van het gebruik van een jongere en zijn functioneren op diverse levensdomeinen samengesteld worden. Aangevuld met andere informatie over het algemene functioneren van de jongere (schoolresultaten, vrijetijdsbesteding, contacten met ouders en vrienden,...), helpt het resultaat van de SEM-J om het begeleidingstraject van de jongere verder uit te tekenen.

De SEM-J werd in 2009 ontwikkeld en bestaat uit een papieren en een online versie. Van de online versie is het mogelijk om de geanonimiseerde gegevens te bekijken en te analyseren. De analyses daarvan vindt u terug in dit rapport. Eerst wordt een beeld geschetst van de onbewerkte database. Vervolgens vindt u de analyse van de betrouwbare gegevens.

2. SEM-J

De SEM-J werd ontwikkeld op basis van signalen uit het onderwijs en de bijzondere jeugdzorg. Intermediairen uit deze sectoren gaven aan dat het moeilijk was om een correcte inschatting te maken van de ernst van alcohol- en druggebruik van jongeren. Om deze intermediairen te ondersteunen en een praktische tool aan te bieden, werd de SEM-J ontwikkeld.

2.1. Oorsprong en aanpassing

De SEM-J vindt zijn oorsprong in de Personal Experience Screening Questionnaire (PESQ). De keuze voor de PESQ gebeurde op basis van een vergelijkende studie tussen bestaande screeningsinstrumenten en op basis van internationale wetenschappelijke literatuur, waaronder verschillende reviews. Op basis van het literatuuronderzoek werd geconcludeerd dat de PESQ één van de meest bruikbare, betrouwbare en best gevalideerde screeningsinstrumenten is voor middelengebruik bij jongeren. Betrouwbaarheid en validiteit zijn twee belangrijke begrippen bij het beoordelen van de kwaliteit van een screeningsinstrument.

Met *betrouwbaarheid* wordt bedoeld dat wanneer een meting meerdere malen gedaan wordt, onder dezelfde omstandigheden, er weinig verschil is tussen de gemeten waarden. Analyse toont aan dat de PESQ een hoge interne consistentie heeft ($\alpha=0,90-0,95$). Met interne consistentie wordt de samenhang tussen de items bedoeld. Een hoge interne consistentie is dé indicator voor betrouwbaarheid.

Bij het onderzoeken van de *validiteit* wordt gekeken naar de mate waarin de resultaten van een test en het te meten verschijnsel met elkaar overeenkomen. Er wordt met andere woorden onderzocht of het meetinstrument meet wat het moet meten. Er bestaan verschillende vormen van validiteit, met name begripsvaliditeit, inhoudsvaliditeit en criteriumvaliditeit. Uit onderzoek blijkt dat de validiteit van de PESQ goed is.

De PESQ werd vertaald en aangepast aan de Vlaamse context (taal, cultuur,...) op basis van richtlijnen uit de wetenschappelijke literatuur. In de laatste fase werd de Nederlandse vertaling uitgetest bij jongeren in centra voor leerlingenbegeleiding en bijzondere jeugdzorg. Uit deze tests bleek dat de SEM-J differentieerde naargelang ernstscores.

2.2. Opbouw

De SEM-J bestaat uit 40 items, gegroepeerd in 5 schalen.

Probleemernst: Deze schaal geeft een globale meting van de ernst van het middelengebruik door te reflecteren over de mate waarin de jongere betrokken is bij drugs en druggebruik. Hoge scores op deze schaal wijzen op tekenen van problematisch middelengebruik zoals gebruik in meerdere contexten, controleverlies, het structureren van activiteiten rond gebruik,... Een lage score duidt aan dat de jongere waarschijnlijk geen problematisch middelengebruik stelt.

Onwaarschijnlijkheid: Deze items verwijzen naar extreem onwaarschijnlijk gebruik of gedrag. Op deze schaal worden weinig of geen positieve antwoorden verwacht. Een hoge score wordt geassocieerd met overdrijving, onoplettendheid bij het invullen of at random antwoorden.

Defensiviteit: Deze schaal is gebaseerd op items van de Marlowe-Crowne Social Desirability Scale en wordt gebruikt om na te gaan in welke mate de jongere de neiging heeft om zijn antwoorden positiever te doen lijken en sociaal wenselijk te antwoorden.

Psychosociale indicatoren: Deze items verwijzen naar persoonlijke problemen of problemen in de omgeving die geassocieerd kunnen zijn met druggebruik. De items gaan over emotionele problemen, cognitieve problemen en fysiek en seksueel misbruik.

Gebruiksgeschiedenis: Deze items gaan over de gebruiksfrequentie van alcohol, cannabis en andere drugs in de afgelopen twaalf maanden. De laatste twee items geven een aanwijzing over het eerste gebruik en de regelmaat van gebruik.

2.3. Scoren

Scoren van problematisch gebruik

Het problematisch gebruik wordt geïndiceerd op basis van twee schalen: de schaal probleemernst en de schaal gebruiksgeschiedenis. Dit geeft aan dat de jongere mogelijk problematisch alcohol of andere drugs gebruikt en verdere begeleiding nodig heeft met specifieke aandacht voor dit gebruik. Wanneer op één van beide schalen een rode vlag gescoord wordt, krijgt de jongere een rode vlag als eindresultaat. Zelfs indien op één van beide schalen een groene vlag behaald werd.

Scoren aanvullende schalen psychosociale indicatoren en beginleeftijd

Er zijn twee schaalscores die niet doorslaggevend zijn bij het krijgen van een rode vlag als eindresultaat, maar die aanvullende informatie geven: psychosociale indicatoren en beginleeftijd.

Psychosociale indicatoren kunnen bezorgdheid oproepen en een indicatie zijn van persoonlijke problemen of problemen in de omgeving die geassocieerd kunnen zijn met druggebruik.

De *beginleeftijd* van het alcohol- en druggebruik van de jongere wordt niet rechtstreeks in rekening gebracht in de eindscore van de SEM-J, maar is toch belangrijk voor het maken van een ernstinschatting. Wanneer een jongere bijvoorbeeld op vraag 39 en/of 40 'op de lagere school' of 'eerste of tweede jaar secundair' antwoordt, krijgt de jongere alsnog een rode vlag. Een vroege beginleeftijd is immers een belangrijke risicofactor voor problematisch gebruik. Dit gebeurt automatisch in de online versie.

3. Onbewerkte database

De onbewerkte database is de database waar de onvolledige en onbetrouwbare antwoorden nog niet zijn uitgehaald. Volgens deze database waren er 1776 personen die startten met het invullen van de vragenlijst, hiervan vulden 1235 personen (69.5%) de SEM-J volledig in. 541 personen vulden de SEM-J gedeeltelijk in. Dit kan verschillende oorzaken hebben, bijvoorbeeld nieuwsgierigheid naar de vragenlijst, de SEM-J willen leren kennen voor hij afgenomen wordt bij een jongere,...

3.1. Personalialia

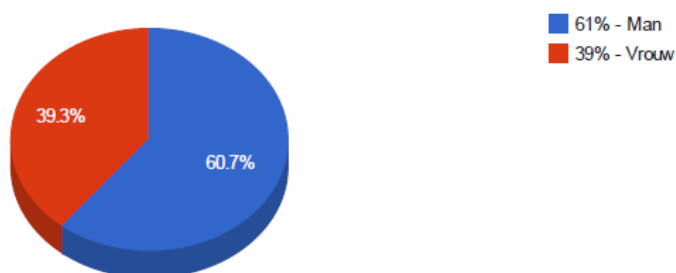
1. Wie heeft jou gevraagd om deze vragenlijst in te vullen? De begeleider van...

n=1773

De categorie 'andere' scoort sterk bij de vraag wie aanstuurde op het invullen van de SEM-J. Het is echter moeilijk om deze categorie te verfijnen. Gespecificeerde anderen zijn: De Sleutel (45), I-pot (29), VAD (17), vroeginterventie (13), schoolomgeving (35: 7 leerkracht, 15 leerlingenbegeleider, 13 school), OOC (8), parket (2x), Wagenschot (6x).

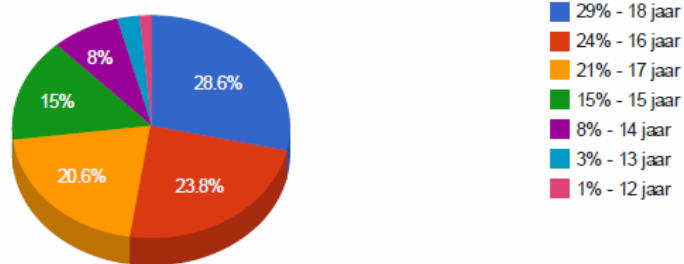
2. Wat is je geslacht?

n=1658

Het merendeel van de respondenten (60.7%) zijn jongens. Dit loopt parallel met het feit dat er meer jongens zijn die middelen gebruiken. Bovendien gebruiken meer jongens op regelmatige basis. (VAD-leerlingenbevraging, 2013)

3. Wat is je leeftijd?

n=1658

Uit deze cijfers blijkt dat de SEM-J het meest afgenomen wordt bij de oudere leeftijdsgroepen. Hieruit blijkt dat ook bij achttienjarigen bezorgdheid blijft over hun gebruik, wat positief is. Anderzijds is het een signaal dat een pleidooi gevoerd dient te worden voor voldoende bezorgdheid bij jongere leeftijdsgroepen, want hoe vroeger (probleem)gebruik opgevolgd wordt, hoe groter de kans op herstel van het functioneren van de jongere.

4. Analyse van de betrouwbare resultaten

Niet alle verzamelde gegevens bleken betrouwbaar, daarom werden gedeeltelijk of willekeurig ingevulde vragenlijsten niet weerhouden voor de analyse. Dit gebeurde aan de hand van de volgende indicatoren:

- De **onwaarschijnlijkheids-** en **defensiviteitsschaal**: als jongeren deze items positief beantwoorden blijkt dat ze willekeurig antwoorden of hun antwoorden overdrijven of minimaliseren.
- De drug **NTSC** in het overzicht. Dit is een onbestaand middel. Dit aanduiden wijst op overdrijven of willekeurig antwoorden.

Na het uitsluiten van de mogelijk onbetrouwbare vragenlijsten, bleek dat 761 jongeren de vragenlijst volledig en betrouwbaar invulden. Deze gegevens werden verder geanalyseerd.

4.1. Personalia

De personalia uit de betrouwbare resultaten lopen gelijk met deze uit de volledige database. Op vlak van personalia blijkt dat meer mannen dan vrouwen de SEM-J invulden en dat de meeste respondenten uit de leeftijdscategorie 16-18 jaar komen. Qua spreiding over sectoren is het merendeel van de respondenten afkomstig uit de bijzondere jeugdzorg.

Man	Vrouw
64.5%	35.5%

Het merendeel van de respondenten is mannelijk. 64.5% van de respondenten zijn jongens, 35.5% zijn meisjes.

Percentage	
12 jaar	0.1%
13 jaar	1.6%
14 jaar	6.6%
15 jaar	15.1%
16 jaar	25.5%
17 jaar	23.4%
18 jaar	27.7%

12-15 jaar	16-18 jaar
23.4%	76.6%

De meerderheid van de respondenten bevindt zich in de leeftijdscategorie van 16-18 jaar.

	Percentage
CLB	18.7%
Bijzondere jeugdzorg	41.0%
JAC	2.8%
ANDERE	37.5%
Totaal	100%

Ook bij de betrouwbare antwoorden is de meerderheid van de respondenten afkomstig uit de bijzondere jeugdzorg. In de categorie 'andere' bevindt zich een groot aantal respondenten, maar het is ook hier moeilijk om deze categorie te verfijnen.

4.2. Schaalscore probleemernst

De schaal 'probleemernst' geeft een globale meting van de ernst van het middelengebruik door te reflecteren over de mate waarin de jongere betrokken is bij drugs en druggebruik. Hoge scores (een rode vlag) op deze schaal wijzen op signalen van problematisch middelengebruik zoals gebruik in meerdere contexten, controleverlies, het structureren van activiteiten rond gebruik,... Een lage score (groene vlag) duidt aan dat de jongere waarschijnlijk geen problematisch middelengebruik stelt. Op basis van deze schaal differentieert de SEM-J dus tussen het al dan niet hebben van problemen met middelen. Bij de algemene interpretatie van de resultaten dient in het achterhoofd gehouden te worden dat, indien men op deze schaal een groene vlag scoort, er nog steeds bezorgdheid kan zijn omwille van het scoren van een rode vlag op gebruiksgeschiedenis of omwille van het hebben van een vroege beginleeftijd of hoog te scoren op de schaal met psychosociale indicatoren.

Verhouding rode/groene vlaggen

Groen	Rood
42.1%	57.6%

Iets meer dan de helft van de respondenten scoort een rode vlag op probleemernst.

Schaalscore per geslacht

	Groene vlag	Rode vlag
Man	38.1%	61.9%
Vrouw	49.4%	50.6%

Bekijken we de schaal probleemernst voor zowel jongens als meisjes, dan valt op dat 61.9% van de jongens een rode vlag scoort. Bij de meisjes ligt dit aantal lager, namelijk 50.6%. In de resultaten scoren iets meer jongens een rode vlag. Er blijkt geen statistisch verband te zijn tussen probleemernst en geslacht.

Schaalscore per leeftijd

	Groene Vlag	Rode vlag
12 jaar	0.0%	100.0%
13 jaar	41.7%	58.3%
14 jaar	32.0%	68.0%
15 jaar	31.6%	68.4%
16 jaar	40.4%	59.6%
17 jaar	37.9%	62.1%
18 jaar	55.2%	48.8%

Er is een (zwak) verband tussen leeftijd en vlagscore, maar de resultaten zijn moeilijk eenduidig te interpreteren. De 14- en 15-jarigen scoren het meest rode vlaggen, de 18-jarigen het minst. Het is met andere woorden niet zo dat vaker een rode vlag gescoord wordt op de probleemernstschaal naarmate de leeftijd stijgt.

Schaalscore per leeftijdscategorie en geslacht

JONGENS	Groene vlag	Rode vlag
Leeftijd 12-15	32.5%	67.5%
Leeftijd 16-18	40.0%	60.0%

MEISJES	Groene vlag	Rode vlag
Leeftijd 12-15	33.3%	66.7%
Leeftijd 16-18	53.5%	46.5%

Wanneer we dit gaat uitdiepen, gaat het over 123 jongens tussen 12-15 jaar en 365 jongens tussen 16-18 jaar. Er zijn meer jongens in de jongste leeftijdscategorie die een rode vlag scoren. Bij de meisjes gaat het over 54 meisjes tussen 12-15 jaar en 215 meisjes tussen 16-18 jaar. Er zijn er opnieuw meer in de jongste leeftijdscategorie die een rode vlag scoren

Schaalscore per sector

	Groen	Rood
CLB	47.9%	52.1%
BJZ	32.7%	67.3%
JAC	19.0%	81.0%
Andere	51.4%	48.6%

Wanneer de relatie bekeken wordt tussen de schaalscore en de persoon die vroeg om het instrument in te vullen, blijkt dat er uit alle sectoren rode vlaggen komen. Hoewel procentueel de meeste rode scores uit de JAC's komen, dienen we voorzichtig te zijn met de interpretatie daarvan, aangezien dit slechts over 21 jongeren gaat. Bovendien blijkt dat er een (zwak) verband is tussen de begeleider die vraagt het in te vullen en de vlagscore. Bij BJZ en JAC zijn er relatief meer rode vlaggen dan bij CLB en andere.

4.3. Schaalscore gebruiksgeschiedenis

Bij de gebruiksgeschiedenis wordt de jongeren gevraagd hoe vaak ze tijdens de voorbije 12 maanden een bepaald middel hebben gebruikt.

	Nooit	1-2	3-5	6-9	10-19	20-39	40 + ¹
Alcohol	4.7%	7.0%	7.1%	8.4%	17.7%	18.5%	36.5%
Cannabis	21.9%	10.9%	6.8%	6.3%	12.9%	12.0%	29.2%
Andere drugs dan A/C totaal ²	69.8%	13.0%	5.5%	3.2%	4.2%	1.6%	2.8%
XTC	82.0%	11.3%	2.2%	1.7%	1.4%	0.8%	0.5%
Amfetamines	81.1%	9.9%	3.2%	2.0%	1.4%	0.9%	1.5%
Tripmiddelen	89.1%	7.9%	1.4%	0.8%	0.7%	0.1%	0.1%
Cocaine	88.4%	7.8%	1.8%	0.9%	0.4%	0.4%	0.3%
GHB	94.2%	3.5%	0.9%	0.5%	0.7%	0.1%	0.0%
Heroïne	98.3%	1.1%	0.1%	0.1%	0.3%	0.1%	0.1%
Lichte pijnstillers	27.2%	17.7%	20.9%	14.2%	12.1%	5.9%	2.0%
Zware pijnstillers	66.0%	14.7%	8.1%	5.0%	3.5%	1.7%	0.9%
Slaapmiddelen	91.6%	3.3%	1.2%	0.9%	0.8%	1.2%	1.1%
Kalmeringsmiddelen	92.5%	3.4%	0.8%	1.1%	0.9%	0.4%	0.9%
ADHD medicijnen	84.5%	3.4%	1.4%	1.3%	0.7%	0.1%	8.5%
Antidepressiva	95.3%	0.9%	0.3%	0.8%	0.4%	0.4%	2.0%
Opwek-middelen	98.0%	1.2%	0.0%	0.4%	0.1%	0.0%	0.3%

Uit de analyses bleek dat er bij sommige middelen een verband bestaat tussen dit middel en het geslacht van de respondent:

- amfetaminegebruik komt algemeen genomen iets frequenter voor bij vrouwen dan bij mannen.
- algemeen genomen is er een iets frequenter gebruik van lichte pijnstillers bij meisjes dan bij jongens.
- algemeen genomen is er een iets frequenter gebruik van zware pijnstillers bij meisjes dan bij jongens.
- algemeen genomen is er een frequenter gebruik van cannabis bij jongens dan bij meisjes.

Wanneer we de resultaten op deze schaal naast de resultaten van de VAD-leerlingenbevraging (VAD, 2013) leggen, blijkt dat er een overeenkomst is in de meest gebruikte middelen, namelijk alcohol, tabak en cannabis.

¹ 40+: 1 keer per week ongeveer.

² Hoe vaak heb je in de afgelopen 12 maanden andere drugs dan alcohol of cannabis gebruikt? Erna worden de middelen apart bevraagd.

Verhouding rode/groene vlaggen

Groen	Rood
21.1%	78.9%

Het merendeel van de respondenten scoort een rode vlag op gebruiksgeschiedenis.

Schaalscore per geslacht

	Groene vlag	Rode vlag
Man	16.2%	83.8%
Vrouw	30.1%	69.9%

Er zijn beduidend meer mannen die een rode vlag scoren op gebruiksgeschiedenis.

Schaalscore per leeftijd

	Groene Vlag	Rode vlag
12 jaar	0.0%	100.0%
13 jaar	50.0%	50.0%
14 jaar	26.0%	74.0%
15 jaar	26.3%	73.7%
16 jaar	18.7%	81.3%
17 jaar	14.7%	85.3%
18 jaar	22.9%	78.9%

Men ziet een duidelijke stijging in het percentage rode vlaggen bij het stijgen van de leeftijd.

Schaalscore per leeftijdscategorie en geslacht

JONGENS	Groene vlag	Rode vlag
Leeftijd 12-15	26.8%	73.2%
Leeftijd 16-18	12.6%	87.4%

MEISJES	Groene vlag	Rode vlag
Leeftijd 12-15	31.5%	68.5%
Leeftijd 16-18	29.8%	70.2%

Bij de jongens is er een verband tussen de leeftijdscategorie en geslacht enerzijds en schaalscore anderzijds. Hoe ouder een jongen is, hoe groter de kans op een rode vlag op gebruiksgeschiedenis. Bij meisjes is dit niet het geval. Dit betekent dat de stijging in het aantal rode vlaggen naarmate de leeftijd stijgt (cf. bovenstaande tabel 'schaalscore per leeftijd') volledig toe te schrijven is aan de jongens.

Schaalscore per sector

	Groen	Rood
CLB	22.5%	77.5%
BJZ	17.0%	83.0%
JAC	19.0%	81.0%
Andere	25.3%	74.7%

Er is geen verband tussen degene die vraagt om de vragenlijst in te vullen en de vlagscore op gebruiksgeschiedenis.

4.4. Eindresultaat: score op problematisch gebruik

Wanneer men de schaal probleemernst en de schaal gebruiksgeschiedenis samen neemt, komt men tot de kern van de SEM-J, namelijk de score op problematisch gebruik.

Wanneer een respondent een rode vlag scoort op probleemernst en/of een rode vlag scoort op gebruiksgeschiedenis, dan krijgt de respondent een rode vlag als eindresultaat.

Uit de analyses bleek dat 83.4% van de respondenten op ten minste één van de schalen een rode vlag scoort, en dus problematisch gebruik als eindresultaat scoort. Daarom werden deze scores verder uitgediept.

Rode vlag op problematisch gebruik per geslacht

	Groene vlag	Rode vlag
Man	12.5%	87.5%
Vrouw	24.2%	75.8%

Uit de analyses blijkt dat iets meer mannen dan vrouwen een rode vlag scoren op problematisch gebruik als eindresultaat, dit wil zeggen dat ze een rode vlag scoren op probleemernst en/of op gebruiksgeschiedenis.

Rode vlag op problematisch gebruik per leeftijd

	Groene Vlag	Rode vlag
12 jaar	100.0%	0.0%
13 jaar	41.7%	58.3%
14 jaar	22.0%	78.0%
15 jaar	18.4%	81.6%
16 jaar	14.0%	86.0%
17 jaar	11.3%	88.7%
18 jaar	19.5%	80.5%

Er is geen eenduidig verband tussen leeftijd van de respondent en het al dan niet scoren van een dubbele rode vlag.

Rode vlag op problematisch gebruik per leeftijdscategorie

	Groene vlag	Rode vlag
Leeftijd 12-15	21.5%	78.5%
Leeftijd 16-18	15.2%	84.8%

Tijdens de analyse bleef de score net onder de 5% drempel, waardoor er, zij het met enige voorzichtigheid, gezegd kan worden dat de oudere leeftijdsgroep percentueel meer dubbele rode vlaggen heeft dan de jongere leeftijdsgroep. Als er enkel gekeken wordt naar de schaal probleemernst is dit net omgekeerd, scoren m.a.w. de jongere leeftijdsgroepen relatief meer rode vlaggen. Het hogere percentage dubbele rode vlaggen bij de oudere leeftijdsgroep heeft waarschijnlijk te maken met het frequenter gebruik van diverse middelen, waardoor ze hoger scoren op de schaal gebruiksgeschiedenis.

Rode vlag op problematisch gebruik per sector

	Groene vlag	Rode vlag
CLB	17.6%	82.4%
BJZ	12.5%	87.5%
JAC	9.5%	90.5%
Andere	21.3%	78.7%

Er is geen verband tussen de persoon die vraagt de vragenlijst in te vullen en het scoren van een rode vlag op het eindresultaat problematisch gebruik. Dit maakt duidelijk dat de SEM-J in alle sectoren vaak te laat gebruikt wordt, dit wil zeggen, wanneer men al quasi zeker is dat het gebruik problematisch is.

4.5. Aanvullende schaal: beginleeftijd

In de SEM-J wordt aan jongeren gevraagd wanneer ze voor het eerst begonnen met alcohol of cannabis. Wanneer ze aangeven dat ze in de lagere school of in de eerste of tweede graad secundair regelmatig alcohol dronken of andere drugs gebruikten, dronken of high werden, dan krijgen ze een rode vlag op deze aanvullende schaal. Omdat een jonge beginleeftijd bezorgdheid oproept, is verdere probleemverkenning in dergelijke gevallen aangewezen.

Relatie beginleeftijd – eindresultaat problematisch gebruik

	Groene vlag PE en/of GG ³	Rode vlag PE en/of GG
Groene vlag beginleeftijd	21.5%	78.5%
Rode vlag beginleeftijd	15.2%	84.8%

Wanneer we bekijken of er een relatie is tussen de aanvullende schaal beginleeftijd en het scoren van een rode vlag op probleemernst en/of gebruiksgeschiedenis, blijkt dat er een duidelijk verband is tussen het scoren van een rode vlag op de aanvullende beginleeftijdsschaal en het al dan niet scoren van een rode vlag op probleemernst en gebruiksgeschiedenis. Wie groen scoort op beginleeftijd, scoort meestal groen op probleemernst en gebruiksgeschiedenis. Wie rood scoort op

³ PE en GG staan voor probleemernst en gebruiksgeschiedenis.

beginleeftijd, scoort meestal ook rood op probleemernst en gebruiksgeschiedenis. Dit wijst er bovendien op dat het belangrijk is om ook aan de slag te gaan met jongeren die rood scoren op beginleeftijd, maar groen scoren op de andere schalen. Uit deze cijfers blijkt namelijk dat de beginleeftijd een goede indicator is voor mogelijks problematisch gebruik.

4.6. Aanvullende schaal psychosociale indicatoren

Deze schaalscore is een aanvullende score. Met deze schaal wordt verwezen naar mogelijke persoonlijke problemen of problemen in de omgeving die geassocieerd kunnen zijn met druggebruik, meerbepaald emotionele problemen, cognitieve problemen en fysiek en seksueel misbruik. Wanneer jongeren een rode vlag scoren op deze schaal, is dit een signaal voor de begeleider om oplettend te zijn voor deze problemen.

Psychosociale indicatoren	Positief antwoord
Ik maak me vaak zorgen zonder reden of over kleine dingen	51.9%
Ik heb last van ongewone gedachten	20.5%
Ik voel me vaak droevig, down of depressief	34.8%
Ik heb vaak last van hoofd- of maagpijn	29.4%
Ik denk aan zelfmoord	10%
Er is iets mis in mijn hoofd	13%
Ik heb een familielid dat mij slaat als hij/zij kwaad is	12.4%
Ik ben bang van iemand omdat hij seksueel contact had met mij	3.4%

Er is bovendien een verband tussen het aantal psychosociale indicatoren en de rode vlaggen die gescoord worden: hoe meer psychosociale indicatoren aangeduid worden, hoe vaker een rode vlag op probleemernst gescoord wordt.

5. Conclusies

Concluderend blijkt uit deze cijfergegevens dat de SEM-J een instrument is dat meet wat het moet meten. Het is een instrument dat gebruikt kan worden om de probleemernst van middelengebruik in te schatten en dat kan gebruikt worden om problemen in kaart te brengen.

Qua respondenten wordt de vragenlijst voor verschillende leeftijden gebruikt, in diverse sectoren en zowel bij jongens als meisjes. Qua leeftijd is het opmerkelijk dat de SEM-J minder bij de jongste leeftijdsgroepen gebruikt wordt. Wat ervoor pleit om de vragenlijst te promoten voor deze leeftijdsgroepen.

Uit de resultaten blijkt dat er in alle sectoren vaak een rode vlag gescoord wordt, wat erop wijst dat de SEM-J vaak te laat gebruikt wordt, dit wil zeggen, wanneer men al quasi zeker is dat het gebruik problematisch is. Dit pleit ervoor om de sectoren opnieuw te informeren over de SEM-J en het instrument te kaderen in het bredere aanbod voor deze sectoren.

Praktisch kan gesteld worden dat een demoversie van de SEM-J aangewezen is, waarbij mogelijke geïnteresseerde begeleiders een blik kunnen werpen op de SEM-J en de focus ervan. Op die manier worden toekomstige analyses vereenvoudigd.